

Mátyás király várától a Halászbástyaig

Az Erzsébet Népakadémia történelmi sétája a Vár déli részében

— A Magyarság tudósítójától —

Az Erzsébet Népakadémia vasárnap délelőtt történelmi sétát rendezett a Vár déli részében, amelynek Lux Kálmán, a hírneves arheológus és építész volt a vezetője. A szép tavaszi délelőttön a társaság végignézte a királyi vár udvarától a Halászbástyaig a régi Vár maradt és kinyomozott nevezetességeit, amelyek ékes szavakkal beszélnek most is a letűnt időkről. Lux Kálmán tíz évig dolgozott annak idején a királyi vár történelmi problémáin és az ő rekonstrukciója, amelyet a magyar királyok fényes lakáról készített, ma már ott függ minden iskola falán.

A társaság először a királyi palota külső részeit nézte meg a Várkertben. Itt a vezető Mátyás király palotájának nyomait mutogatta meg, amelyek már olyanok, hogy a laikus szemlélő nyomtalanul haladna el mellettük. Pedig a régi várfalak még ma is rengeteg érdekességet mutatnak. Mátyás palotájának romjai ma már egyáltalában nem láthatók, de a falai még ma is állanak, beépítve az újabb és azóta emelt tömbökbe. Az északi kapu kerete és belső nyolcszögletes oszlopa ma is megvan. Erzsébet királyné ugynevezett »parasztházának« alapfalában a Vár déli tornyának faragott maradványai láthatók. Ez valamikor egy nagy kaputorony volt, elővédművel felszerelve, felvonókkal, gyalog- és kocsibejáróval. Ennek kőkeretei szinte a maguk teljes épségében láthatók, sőt a felvonóhidak csapágykövei és a csapórács vályuzatai is igen jól kivehetők.

E mögött terült el a nagy kőbástya, a budavári ostrom legádázabb harcainak színhelye, amelyet a bajor csapatok csak a legnagyobb áldozatok árán foglalhattak el. A kertben fölhalálható még az István-torony alapfalainak a helye is, annak a pompás kőbordás-boltozatu teremnek a területe, amelyet a királyi vár építése alkalmával kiástak, de azután újra eltemettek...

A Várkert gyönyörű dokumentumai után Szirmay tábornok házába vitt az ut (Uri-utca 36.), amelynek kapualjából a múlt évben pompás kő-ülőfülkék kerültek napfényre. Egy rendkívül érdekes oszlopféjezet is látható itt, amely egy budai építőmester emlékét őrzi címerpajzsán. A papíron ugyanis domborművi mesterjegy van, benne a kezdetű: H. K., egy derék budai mester nevének első betűi. Ez az oszlopféjezet valószínűleg a Domonkosok Szent Mik-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

725.091

Szerző: -KK-

Cím: Mátyás király várától a Halászbástyaig

Forrás: Magyarország

Bm

(Hely)

1925. 4. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Székesfővárosi házinyomda 1923

lősről nevezett templomának énekkarzatából kerülhetett ki.

Abból a templomból, amelynek maradványát is megnézte a társaság. A Domonkosok templomának csonka tornyát a múlt évben restaurálta Lux Kálmán. A Szent Miklós-templom a XIII. században keletkezett és sok-sok nevezetessége van. Népes zárdá volt és 1254-ben itt tartották a rend egyetemes zsinatát, amelyen a rendfőnökök választották meg. A rend Mátyás király alatt élte fénykorát és a király itt alapította híres egyetemét. A rektor egy Domonkos-rendi barát volt, bizonyos Petrus Niger...

Ebben az időben Mátyás különös gondját viselte a zárdának és a templomnak. Ő építtette a mai csonkatornyot is, amely valamikor vetekedett magasság dolgában a koronázó templom tornyával. 1523-ban ebben a zárdában lakott Cajetanus biboros, aki Rómából jött, hogy megtérítse a wittenbergi barátot, ama Luther Mártont. — A török uralom alatt löstálló lett a híres kolostorból és Buda várának visszafoglalása után a gyönyörű templom már romokban hevert. Mikor a jezsuiták a Mátyás-templom mellett fölépítették kollégiumukat, a templom területéből kert lett. II. József alatt a kollégiumból helytartósági épületet csináltak és ekkor végezték építészeti szempontból azokat a brutális átalakításokat, amelyek áldozatul esett a Mátyás-templom déli kapujának gyönyörű domborműve és a csonkatorony is. Végül a Domonkos-templom alapfalait és magasra törő diadalívének gazdag, tagozatos maradványait néztük meg.

Az utolsó stáció a Halászbástya volt, amelynek alsó része a XVIII. század közepén épült. A Halászbástya név később ragadt rá erre az építményre, amelyet régebb hivatalosan így hívtak: A Viziváros vagy a Halászváros felé tekintő bástya...

— KK —